

Evaluatie Top 30 aanpak

een laatste kansaanpak voor overlastgevende jongeren

Gemeente Helmond

Inhoudopgave

1. Samenvatting	5
2. Kaders Top 30 aanpak	7
2.1 Achtergrond	7
2.2 Doelgroep	7
2.3 Doel	8
2.4 Resultaatverwachtingen	8
2.5 Budget	8
2.6 Positionering Top 30 aanpak	9
2.7 Wijze van evalueren	10
2.8 Leeswijzer	10
3. Aanpak Top 30 in theorie	11
3.1 Werkwijze Top 30 aanpak	11
3.2 Context	14
4. Top 30 aanpak in de praktijk	15
4.1. Cijfers en opbrengsten	15
4.2. Aanvullende inzet	17
4.3. De ervaringen: kwalitatief	18
5. Conclusies en aanbevelingen	20
5.1 Heeft het gewerkt?	20
5.2 Is het efficiënt?	20
5.3 Aanbevelingen	20
Bijlage:	23
Visuele weergave Aanpak jeugd en veiligheid Helmond	23

1. Samenvatting

De Top 30 aanpak is in 2013 gestart in een dynamische omgeving met weinig kaders. Al werkenderwijs is de werkwijze van de Top 30 aanpak tot stand gekomen, lerend van ervaringen uit de praktijk.

Na een looptijd van bijna twee jaar, kunnen we stellen dat deze aanpak zijn meerwaarde heeft gehad. Vanuit de Top 30 is deze overlastgevende doelgroep op een andere manier benaderd. Er is inzet gepleegd op zowel de jongere als hun gezin, met een integrale aanpak op de domeinen “Veiligheid”, “Onderwijs/Re-integratie” en “Zorg”.

Jongeren en hun ouders zijn gewezen op hun verantwoordelijkheden, wat in een aantal situaties heeft geleid tot veranderend gedrag en/ of acceptatie van hulp.

De overlast die deze 30 jongens veroorzaakten, is afgenomen.

De middelen die beschikbaar zijn gesteld voor de uitvoering van de Top 30 aanpak, zijn ingezet op preventie, hulp en re-integratie, allen aanvullend op het bestaande en beschikbare aanbod op deze terreinen.

Voorgesteld wordt om inzet te blijven plegen op preventie, de individuele aanpak risicojeugd te borgen bij de trajectregisseur risicojeugd en de Persoonsgerichte Aanpak/Top X te gebruiken om de jongeren die binnen dat profiel passen, aan te pakken.

2. Kaders Top 30 aanpak

2.1 Achtergrond

De Top 30 aanpak is een laatste kansaanpak voor overlastgevende jongeren in het vrijwillige kader. Deze aanpak vloeit voort uit het collegeprogramma “Samen daadkrachtig” 2010-2014, de notitie “Aanpak jeugdgroepen” van augustus 2010 en het “9-Sporenbeleid” uit juli 2011.

De Top 30 is een verdere uitwerking van spoor 6 (het versterken van inzet op straatcultuur binnen een preventieve aanpak) en spoor 7 (het versterken van de rol van de Marokkaanse gemeenschap in het tegengaan van de overlast en versterken van de opvoedingsrol.) van het 9-Sporenbeleid. De aanpak komt voort uit de behoefte een persoonsgerichte aanpak te voeren voor een kleine ‘ongrijpbare’ groep jongeren, die dreigt af te glijden naar de criminaliteit en veel overlast in de stad veroorzaakt. Op 25 juni 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de Top 30 aanpak. De voorgestelde aanpak van de Top 30 loopt van augustus 2013 tot augustus 2015.

2.2 Doelgroep

De Top 30 aanpak is uitgevoerd als aanpak in het brede sociale (jeugd) domein. Voordat je in aanmerking komt voor deze aanpak, is geconcludeerd dat het voorliggende, preventieve veld onvoldoende invloed en effect heeft op deze jongeren. De doelgroep waarop de Top 30 aanpak zich richt is als volgt gedefinieerd. Het gaat om jongeren:

- In de leeftijd van 16 tot 28 jaar;
- Die in de laatste 3 maanden minstens één keer door de politie zijn aangesproken op grensoverschrijdend gedrag in de openbare ruimte;
- Die zich niet laten corrigeren door bestaande interventies of waarvoor de huidige hulpverlening niet afdoende is; en
- Waarmee justitie (nog) geen bemoeienis heeft.

Jongeren die al wel in aanraking zijn geweest met justitie, behoren niet tot de doelgroep van de Top 30 aanpak. Zij kunnen door een rechterlijke uitspraak en/of jeugdreclassering gedwongen worden tot hulpverlening of overige vormen van begeleiding. De Top 30 aanpak is vrijwillig, vandaar dat we spreken van een laatste kansaanpak. Geprobeerd wordt om, in overleg met de jongere en zijn ouders, hulp en ondersteuning te bieden. Op deze manier wordt geprobeerd hen een kans te geven niet verder af te glijden richting criminaliteit.

Jongeren (en hun ouders) kunnen de aanpak afwijzen, ook al wijzen alle signalen op de noodzaak van hulp.

Pas wanneer een (kinder-) rechter een (jeugd-)reclasseringsmaatregel uitspreekt, kan de jongere gedwongen worden hulp te aanvaarden. Dan is er sprake van strafbare feiten.

Het profiel van deze “top 30 jongeren” is dat ze bekend zijn bij leerplicht. Ze hebben al frequent van school verzuimd of zitten niet op school. Ze zijn bekend bij politie vanwege overlastsignalen. Ze hebben soms al een Halt maatregel gehad en/ of proces verbalen. Ook hulpverlening kent deze jongeren en/of hun ouder(s) vanwege problemen. Deze losstaande interventies hebben niet geleid tot structurele verbeteringen.

2.3 Doel

Het doel van de Top 30 aanpak is: Samen met relevante partners jongeren uit de bovenstaande doelgroep in beeld te hebben en houden, en te bewegen richting dagbesteding/opleiding/arbeid/ hulpverlening/ wonen, waardoor ze minder overlast veroorzaken in de stad.

2.4 Resultaatverwachtingen

De Top 30 aanpak had de volgende resultaatverwachtingen en beoogde effecten (Raadsvoorstel 69 Vergadering 25 juni 2013):

- Jongeren weten dat hun grensoverschrijdend gedrag niet wordt getolereerd;
- Draagt bij aan leefbaarheid en het gevoel van veiligheid in de stad;
- Jongeren (en hun familie) passen hun gedrag aan;
- Jongeren (en hun familie) voelen zich gewaardeerd en gerespecteerd omdat ze, nadat ze het aangeboden plan van aanpak hebben uitgevoerd, weer onderdeel uitmaken van de Helmondse samenleving.

2.5 Budget

Voor de Top 30 aanpak is door de gemeenteraad een budget beschikbaar gesteld van € 220.000,= uit de post “Onvoorzien incidenteel 2013”. Dit bedrag is verdeeld over de looptijd van de aanpak. Voor 2013 was een bedrag van € 70.000,= beschikbaar, voor 2014 een bedrag van € 100.000,= en voor 2015 een bedrag van € 50.000,=.

Het restant bedraagt € 138.832,=. De uitgaven worden verantwoord in paragraaf 4.2 Aanvullende inzet.

2.6 Positionering Top 30 aanpak

De Top 30 aanpak is gestart in een omgeving die volop in beweging was. Zo is Helmond gedurende de looptijd van deze aanpak met de pilot “Top X aanpak” van start gegaan. Ook werden voorbereidingen getroffen rondom de transitie van de Jeugdzorg.

Relatie Top 30 met Top X

Landelijk heeft het terugdringen van High Impact Crimes een hoge prioriteit voor het ministerie van Veiligheid en Justitie. De veiligheidspartners in de regio Oost Brabant hebben zich in 2013 verenigd en gezamenlijk de intentie uitgesproken om de Top X aanpak in de regio te gaan implementeren. Alvorens de Top X aanpak breed te implementeren, is besloten dat eerst een pilot gedraaid wordt in drie gemeenten. De pilot Top X liep van 1 februari 2014 tot 1 april 2015 in de gemeenten Helmond, Eindhoven en Oss.

De doelgroep van de Top X is als volgt gedefinieerd:

- Daders verantwoordelijk voor High Impact Crimes (overvallen, straatroven, woninginbraken en geweldsdelicten);
- Risicovolle broertjes of zusjes of kinderen van daders High Impact Crimes;
- Personen verantwoordelijk voor de meeste criminaliteit en overlast in een gemeente.

De doelgroep Top X kenmerkt zich door complexe problematiek. Deze doelgroep heeft vaak al meerdere strafrechtelijke en/of zorgtrajecten doorlopen.

Uit bovenstaande doelgroepdefinitie van de Top X blijkt dat de doelgroep van de Top X overlap vertoont met de doelgroep van de Top 30. In hoofdstuk 4 wordt dit verder geconcretiseerd.

Relatie Top 30 met Transitie Jeugdzorg

Jeugdzorg is tijdens de looptijd van de Top 30 een gemeentelijke verantwoordelijkheid geworden. In 2013 en 2014 is al gestart met de voorbereidingen op de komst van deze extra taken en verantwoordelijkheden per 2015. Er kwamen nieuwe functies zoals Opvoedondersteuners en jeugd en Gezinswerkers, en er was ruimte om ambulante jeugdhulp zonder indicatie van Bureau Jeugdzorg in te zetten. Hierdoor kon voor jongeren uit de Top 30 aanpak meer en makkelijker hulpverlening ingezet worden. Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk geworden voor alle vormen van jeugdhulp.

2.7 Wijze van evalueren

Voor de evaluatie van de Top 30 aanpak heeft dossieronderzoek plaatsgevonden. De stukken die aan deze aanpak ten grondslag liggen, alsook de besluitvormingsdocumenten zijn de basis geweest voor deze evaluatie.

Ook de evaluatie van de pilot Top X is betrokken bij de evaluatie van de Top 30. De input uit die evaluatie is meegenomen in de conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de Top 30 aanpak. Daarnaast zijn de dossiers en plannen van aanpak van de deelnemers bestudeerd. Tot slot zijn gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen bij de Top 30 aanpak. Zo is gesproken met de Trajectregisseur Risicojeugd, de betrokken Jeugd en Gezinswerker, en de politie. Er is bewust niet gesproken met individuele jongeren, omdat iedere situatie en aanpak op maat is geboden.

2.8 Leeswijzer

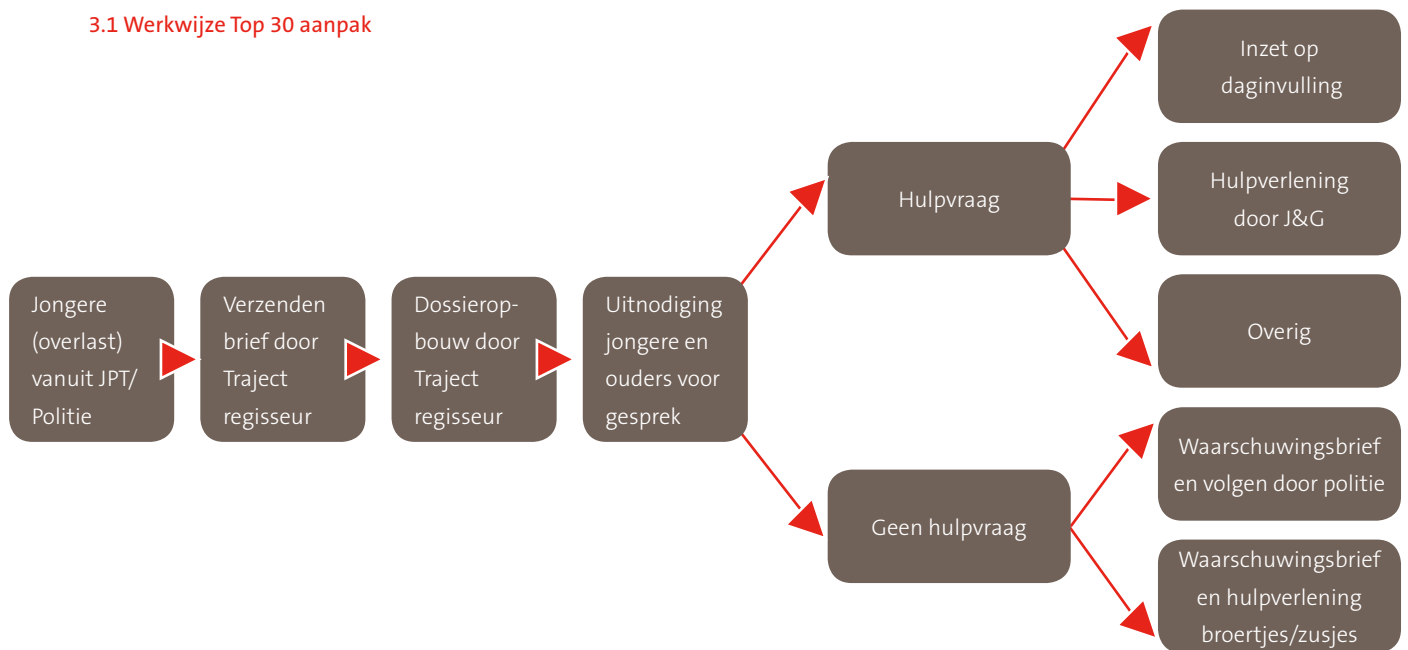
In hoofdstuk 3 gaan we dieper in op de werkwijze die onder de Top 30 aanpak ligt, en de context waarbinnen deze aanpak is uitgevoerd. In hoofdstuk 4 ligt de focus op de Top 30 aanpak in de praktijk. Dit wordt onderbouwd met cijfermateriaal en het verhaal achter de aanpak. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen ten aanzien van deze aanpak beschreven.

3. Aanpak Top 30 in theorie

3.1 Werkwijze Top 30 aanpak

De werkwijze van de Top 30 aanpak heeft zich in de beginfase gaandeweg ontwikkeld in een omgeving die volop in beweging was. Zo was de trajectregisseur risicojeugd - een nieuwe functie - net geïntroduceerd en kwamen, ter voorbereiding op de transitie jeugdzorg, de opvoedondersteuner en de jeugd&gezinswerker in beeld. In aansluiting op deze nieuwe functies, die op dat moment nog volop in ontwikkeling waren, heeft de Top 30 aanpak de volgende invulling gekregen. De werkwijze kan worden geschetst aan de hand van een aantal stappen die, in de tijd gezien, gedeeltelijk in elkaar overvloeien.

Stap 1: Toeleiding

De jongeren die opgenomen worden in de Top 30 aanpak zijn bij de Trajectregisseur aangedragen door:

- Politie
- Coördinator Jeugd Preventie Team (JPT)

Zij baseren zich hierbij op de algemene doelgroepdefinitie zoals in hoofdstuk 1 is beschreven.

De jongeren die op de Top 30 lijst zijn geplaatst, zijn vaak onderdeel van een groep die binnen het Jeugd Preventie Team (JPT) is besproken. Het JPT is een overleg onder voorzitterschap van een medewerker van de gemeente Helmond. Deelnemers aan dit overleg zijn medewerkers van politie, BJ Brabant, LEV Groep en Novadic Kentron. Zij bespreken overlastgevende hanggroepen. Zonodig wordt voor deze groepen een aanpak uitgezet samen met partners uit het veld. Wanneer het nodig is om individuele jongeren binnen deze groepen aan te pakken, loopt dit via de Top 30 aanpak. Jongeren kunnen vanuit het JPT geplaatst worden op de Top 30 lijst.

Stap 2: Informeren ouders en jongeren

De trajectregisseur stuurt jongeren die op de Top 30 lijst geplaatst zijn een brief (namens de burgemeester en wethouders) waarin is vermeld dat de gemeente

- zich zorgen maakt over de jongere in verband met zijn overlastgevend gedrag;
- alle beschikbare gegevens van de jongere in een dossier verzamelt;
- in overleg met jongere en zijn ouders wil bespreken wat mogelijkheden zijn om hem te helpen.

Een voorbeeld van deze brief is opgenomen in de bijlagen. Met deze brief wordt zichtbaar gemaakt dat de jongere bij de gemeente in beeld is en spreken we hem en zijn ouders aan op hun verantwoordelijkheid.

Op het moment dat de jongere - ook ouder dan 18 jaar - nog thuis woont krijgen ouders altijd een kopie van de brief.

Stap 3: Verzamelen informatie

De trajectregisseur verzamelt gegevens over de jongere. Het betreft de volgende gegevens:

- Gegevens ter identificatie
- Gegevens over de (vermeende) zorgvraag
- Gegevens in relatie tot de problematiek
- Gegevens over eerdere interventies
- Gegevens over de (nog) in te zetten interventie(s) en het effect daarvan
- Gegevens in relatie tot het sociaal netwerk

De gegevens worden opgevraagd bij de partners in het veld die betrokken zijn bij deze jongere. Denk hierbij aan politie, hulpverleningsinstanties en onderwijs. Voor iedere jongere wordt een uniforme uitvraag gedaan, en alle relevante informatie in een dossier verzameld. Na ieder gesprek met de jongere, zijn ouders of betrokken instanties wordt de informatie geactualiseerd door de trajectregisseur risicojeugd.

Een leeg format is opgenomen in de bijlagen.

Stap 4: In gesprek met ouders en jongere

Nadat de trajectregisseur risicojeugd van deze jongere een verzameldossier heeft gemaakt, nodigt de trajectregisseur de jongere met zijn ouders uit voor een gesprek op het Veiligheidshuis. Doel van het gesprek is om aan de jongere en zijn ouders aan te geven waarom de gemeente zich zorgen maakt en hen - als er behoefte aan is - hulp aan te bieden.

Tijdens dit gesprek:

- wordt uitgelegd waarom deze interventie is uitgevoerd (gemeente maakt zich zorgen);
- wordt samen met de jongere en zijn ouders bekeken hoe de huidige situatie is (dagbesteding/arbeid/hulpverlening/wonen);
- wordt samen met de jongere en zijn ouders gekeken naar gebieden waar extra hulp op kan worden ingezet;
- wordt aan jongere en zijn ouders toestemming gevraagd om contact op te nemen met hulpverleningsinstanties die al in het gezin aanwezig zijn om het dossier te vervolmaken;
- wordt aan de jongere en zijn ouders uitgelegd dat er een casusoverleg kan worden georganiseerd in aanwezigheid van een aantal instanties;
- wordt aangegeven dat de jongere en zijn ouders worden geïnformeerd over de voortgang.

De format voor de uitnodigingsbrief is opgenomen in de bijlagen.

Stap 5: Bepalen vervolgaanpak

Afhankelijk van de uitkomst van het gesprek met de jongere en zijn ouders bepaalt de trajectregisseur samen met betrokkenen de vervolgstappen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de volgende twee groepen:

- Jongere en/of hun ouders hebben een hulpvraag
- Jongere en/of hun ouders hebben geen hulpvraag

Stap 5a: Er is sprake van een hulpvraag

Wanneer er sprake is van een hulpvraag (van de jongere en/of van de ouders), wordt, onder voorzitterschap van de trajectregisseur risicojeugd, een casusoverleg gevoerd met de reeds betrokken partijen in het gezin, aangevuld met medewerkers van instanties die wel nodig zijn, maar nog niet betrokken. Tijdens dit overleg wordt afgesproken wie/welke organisatie het plan van aanpak maakt, in samenspraak met de jongere en zijn ouders. Alle bestaande hulpverlening blijft doorlopen, tot dat het plan klaar is. Afhankelijk van de hulpvraag wordt bepaald welke hulpverlening of dienstverlening wordt geboden, en wie de inhoudelijke regie ten aanzien van de uitvoering van het plan neemt. Hulpvragen kunnen gaan over dagbesteding, opleiding, woonsituatie, opvoedingsvragen, schuldenproblematiek enzovoort. Wanneer de hulpvraag zich richt op meerdere domeinen en/of meerdere personen binnen het gezin, wordt een Jeugd en Gezinswerker ingezet.

Voorbeeld:

Een jongen verzuimt op school. Hij zit veel achter de computer, hangt op straat en veroorzaakt overlast. Thuis heeft hij een grote mond, en doet waar hij zin in heeft. Moeder weet niet hoe ze haar zoon kan aanspreken en bewegen tot ander gedrag. Vader is niet in beeld. De Jeugd en Gezinswerker wordt ingezet, en zij heeft intensief contact met deze jongen en zijn moeder. Er wordt gekeken naar de redenen van verzuim, er worden gesprekken gevoerd met school, leerplecht en Werkplein, om te komen tot een leer-werk-traject. Daarnaast geeft de Jeugd en Gezinswerker opvoedtips aan moeder, en bespreken ze samen hoe ze omgaan met het gedrag van haar zoon. Ook koppelt ze moeder aan andere moeders die met dezelfde vraagstukken worstelen.

De trajectregisseur heeft geregeld (minimaal eens per drie maanden) contact over de stand van zaken van de jongere met de politie en degene die inhoudelijk de regie voert over de aanpak van jongere en/of het gezin. Hij houdt de controle op het uitvoeren van het Plan van Aanpak, en past indien nodig het dossier aan met nieuwe informatie.

Wanneer er ten minste 3 maanden geen overlast is gemeld op naam van de jongere, sluit de trajectregisseur, na overleg met politie en degene die inhoudelijk de regie over het gezin of de jongere voert, het actieve dossier af. De ingezette hulpverlening loopt door als dat nodig is.

Stap 5b: Er is geen hulpvraag bij jongere en ouders

Wanneer een jongere bij de trajectregisseur risicojeugd aangeeft dat hij “geen probleem heeft”, dat “hij onterecht op de lijst staat”, “dat hij geen hulp nodig heeft”, en ouders beamen dit, dan wordt een andere aanpak gevolgd.

Deze jongere wordt de daaropvolgende periode extra gemonitord door zowel de trajectregisseur risicojeugd als de politie. Zo is afgesproken met de politie dat ze de jongere extra in de gaten houden op straat, en bij overlastmeldingen gecontroleerd wordt of hij erbij was. Wanneer de jongere zich door deze boodschap en aanpak rustig houdt, neemt de overlast af. Wanneer hij toch overlast geeft, kunnen bestuurlijke stappen genomen worden. Op basis van de Beleidsregel Aanpak Structurele Jeugdoverlast Helmond 2012 is het mogelijk jongeren, naast een procesverbaal door politie, ook bestuursrechtelijk aan te pakken. Bij een 1e overtreding ontvangt de jongere, uit hoofde van de burgemeester, een waarschuwing, bij de 2e overtreding een dwangsom van € 500,= en bij vervolgovertredingen worden deze steeds met € 500,= verhoogd, tot een maximum van € 1.500,=.

3.2 Context

De bovenstaande stappen suggereren vanaf de start een uitgekristalliseerde werkwijze. Door alle nieuwe taken en extra verantwoordelijkheden is de aanpak in zijn optimale vorm echter werkenderwijs tot stand gekomen. Er is pragmatisch gestart, er is ervaring opgedaan ten aanzien van de processen en de doelgroep. De ontwikkelingen met betrekking tot de pilot Top X en de Transitie Jeugdzorg, die gedurende de looptijd van de Top 30 aanpak speelden, hadden invloed op de werkwijze. Deze pragmatische aanpak en bijkomende ontwikkelingen hebben geleid tot bijstellingen en verbeteringen in de aanpak. Daarnaast hebben er gedurende de looptijd van de Top 30 personele wisselingen plaats gevonden waardoor het proces niet optimaal is verlopen.

4. Top 30 aanpak in de praktijk

4.1. Cijfers en opbrengsten

Zoals de naam al aangeeft, hebben we de Top 30 aanpak toegepast op 30 jongeren. Dit zijn uiteindelijk allemaal jongens gebleken. Een groep van 20 jongeren is direct in de aanpak opgenomen, de overige 10 jongens zijn op een later moment toegevoegd. Allen zijn vanuit politie of JPT aangeleverd naar aanleiding van signalen van overlast.

Leeftijd

De leeftijden variëren bij aanvang (2013) van 15 tot 25 jaar. Zie de schematische weergave hieronder met geboortejaren van deze jongens.

1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1	-	1	1	1	-	10	12	2	-	2

Bij aanvang van de Top 30 aanpak in 2013 waren 26 van de 30 jongens al meerderjarig. De grootste concentratie bevindt zich bij aanvang in de leeftijd van 18 en 19 jaar.

Nationaliteit

Van deze 30 hebben 7 jongens een Nederlandse nationaliteit, 6 een Marokkaanse nationaliteit en 17 jongens hebben een dubbele nationaliteit.

Van de jongens met een dubbele nationaliteit hebben 14 jongens een Nederlands-Marokkaanse nationaliteit, 2 jongens een Nederlands-Turkse en 1 jongen een Nederlands-Surinaamse nationaliteit.

Startkwalificaties

Een startkwalificatie is in de ogen van de overheid het minimale onderwijsniveau dat nodig is om serieus kans te maken op duurzaam geschoold werk in Nederland. In totaal hebben 3 jongens een startkwalificatie en 22 jongens hebben deze tot op heden niet behaald. Op dit moment volgen 5 jongens een opleiding om nog te komen tot een startkwalificatie. 16 Jongens zijn geclassificeerd als zeer moeilijk opvoedbaar en/of zeer moeilijk leerbaar.

Hulp en begeleiding

Tijdens de dossieropbouw is gebleken dat 20 van de 30 jongens al contacten hadden of hebben gehad met hulpverlenende instanties. 9 Jongens hebben, tijdens of na het gesprek met de trajectregisseur risicojeugd, aangegeven (opnieuw) hulpverlening te willen. Hierop is een Jeugd en Gezinswerker gezet. In 3 situaties is de hulp uiteindelijk geboden door een opvoedondersteuner en bij 6 jongeren en hun gezin is de Jeugd en Gezinswerker daadwerkelijk gestart met de hulpverlening. Daarnaast zijn 3 jongens vanuit de Top 30 aanpak aangemeld voor het traject "Overwinning Op Jezelf". Dit is een re-integratie traject voor jongeren vanaf 18 jaar met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en/of voor jongeren vanaf 17 jaar met een gedragsproblematiek. Eén jongere is voortijdig uitgevallen door detentie. Van de twee jongeren die dit traject hebben doorlopen, heeft er één inmiddels een baan.

Pilot Top X

8 Jongens uit de Top 30 zijn op enig moment gedurende de looptijd van deze aanpak overgeplaatst naar de Top X. De vrijwillige aanpak van de Top 30 leidde niet tot het gewenste effect. Op basis van hun overlastgedrag en/of criminele activiteiten bleek dat deze jongens ook behoorden tot de doelgroep van de Top X. Daarom is besloten tot overheveling naar de, minder vrijblijvende, Top X aanpak.

Detentie/Jeugdreclassering

4 Jongens uit de Top 30 zijn op enig moment gedurende de looptijd van deze aanpak in detentie geplaatst. Eén jongen heeft TBS opgelegd gekregen voor zijn vergrijpen. Daarnaast hebben 7 jongens een Jeugdreclasseringstraject door de rechter opgelegd gekregen.

Uitval

Eén jongere op de lijst is verhuisd na het eerste gesprek door de trajectregisseur risicojeugd. Eén jongere is overleden.

Volgen en monitoren politie

De politie heeft gedurende de looptijd van de Top 30 aanpak extra inzet gepleegd op het volgen en monitoren van 21 jongens op deze lijst. Dit heeft geresulteerd in 8 waarschuwingen en 1 dwangsbesluit ter hoogte van € 500,=.

Overlastmeldingen

De politie geeft aan dat het aantal overlastmeldingen gedurende deze aanpak is afgenomen. Over de jongeren op de Top 30 lijst (voor zover zij niet opgenomen zijn in de Top X aanpak) komen op dit moment geen overlastmeldingen binnen.

Opbrengsten

Uit bovenstaande cijfers kan geconcludeerd worden dat de Top 30 aanpak de volgende positieve resultaten kent:

- Bij 9 jongeren is (opnieuw) hulpverlening ingezet, die door de aanpak van de Top 30 snel, integraal en systeemgericht is ingezet.
- Twee jongeren hebben met behulp van financiële middelen vanuit de Top 30 aanpak deel kunnen nemen aan een intensief re-integratie traject. Dit heeft voor 1 jongen geleid tot een baan.
- Het aantal overlastmeldingen door jongeren die op de Top 30 lijst geplaatst zijn, is afgenomen.

4.2. Aanvullende inzet

Voor de Top 30 aanpak is een budget van € 220.000,= beschikbaar gesteld. Het doel was om dit geld in te zetten voor inzet, instrumenten, trajecten en hulpverlening voor deze doelgroep. Er resteert nog een bedrag van € 138.832,=.

De uitgaven die gedaan zijn, hebben betrekking op drie onderdelen, te weten:

- opvoedbijeenkomsten voor allochtone ouders;
- re-integratie trajecten voor de jongeren Top 30;
- hulpverlening door Jeugd en Gezinswerk voor jongeren en/of hun ouders.

Voor deze onderdelen is aanvullend budget beschikbaar gesteld omdat dit aanbod niet regulier beschikbaar en inzetbaar was, terwijl er wel behoefte aan was.

Een deel van het budget is ingezet op preventieve activiteiten.

Door het extra budget voor opvoedbijeenkomsten voor allochtone ouders konden op korte termijn, zonder afbreuk te doen aan het reguliere voorlichtingsaanbod, deze bijeenkomsten (onder leiding van een pedagoog) gegeven worden.

In Helmond is binnen de Marokkaanse gemeenschap een vader- en een moedergroep gestart, waarbij het thema "opvoeding" centraal stond bij de georganiseerde bijeenkomsten en activiteiten.

Hiermee worden op jaarbasis structureel 100-150 ouders bereikt. Zij hebben kinderen in diverse leeftijdsgroepen.

Met deze inzet is het gelukt om ouders aan te laten sluiten bij activiteiten, hen uit hun isolement te halen, en op een informele manier opvoedondersteuning te bieden door ouders, voor ouders. Ook zijn er kortere lijnen naar professionele hulp en omgekeerd, van professionele hulp naar deze oudergroepen.

Ook is extra ingezet op re-integratie trajecten voor de Top 30 jongeren. Zij waren niet in beeld bij de uitkeringsinstanties, en kwamen daardoor niet in aanmerking voor een re-integratie traject. De deelnemers aan deze trajecten ontbrak het echter wel aan scholing, werkervaring en motivatie. Met de ingezette re-integratie trajecten is het één jongere gelukt om uiteindelijk te komen tot een betaalde baan. Vanuit het budget van de Top 30 is het mogelijk gemaakt om hen hierbij te ondersteunen, zonder daarvoor eerst een uitkering te moeten verstrekken.

Tot slot is er budget beschikbaar gesteld voor de inzet van een Jeugd en Gezinswerker. Deze persoon kon direct ingezet worden in een gezin, wanneer dat aan de orde was. Hierdoor was geen sprake van wachtlijsten of afbakeningsproblematiek. De hulpverlening was gericht op het systeem/gezin, en niet op een enkele problematiek of één persoon. Daarnaast kon de Jeugd en Gezinswerker zowel praktische hulp bieden, alsook regie voeren tussen overige hulp- en dienstverleners die het gezin of de jongere ondersteunden. Deze manier van werken is per 2015 geborgd binnen de Jeugdhulp.

4.3. De ervaringen: kwalitatief

Wat ging goed en willen we behouden

- Trajectregisseur als spin in het web

De individuele aanpak door de trajectregisseur risicojeugd die vanuit de Top 30 aanpak werd geïnitieerd. Doordat de regie voor de aanpak van deze jongens bij één persoon kwam te liggen, met aandacht voor zowel het justitiële traject als de hulpverlening, fungeerde de trajectregisseur risicojeugd als 'spin in het web'. Hier kwamen de lijnen samen en werd het plan uitgezet, met een brede focus.

- Brief burgemeester heeft effect

De brief die vanuit de burgemeester aan jongere en ouders gestuurd wordt, met daarop volgend een persoonlijk gesprek met de trajectregisseur, oogst effect. Deze aanpak zorgt voor zichtbare betrokkenheid van de gemeente. Dit maakt dat ouders zich realiseren dat het "menens" is. Vaak heeft dat al een preventief effect op het gedrag van de jongere, waardoor overlast afneemt, en is er meer bereidheid om hulp te accepteren.

- Aanpak "één gezin-één plan" werkt

De verbreding van de aanpak naar het gezin heeft meerwaarde. De eerste gedachte was dat de Top 30 zich zou focussen op individuele jongeren. Vanuit de visie op de transitie jeugdzorg is deze aanpak vervolgens verbreed, omdat het van belang is om ook de gezinsleden te betrekken. Dit vanuit het oogpunt van een integrale aanpak. Een jongere en zijn gedrag staat vaak niet op zichzelf. In deze gezinnen speelt ook vaak opvoedonmacht, schuldenproblemen enzovoort. Daarnaast is gekozen voor een verbreding van de aanpak vanuit het oogpunt dat deze ook preventief kan werken richting jongere broertjes en zusjes.

- Benut het aanbod dat er is en zet dit integraal en in samenhang in

De oorspronkelijke gedachte was dat er te weinig (maatwerk) aanbod was voor deze doelgroep. In de praktijk bleek dat de trajectregisseur jeugd vaak prima vooruit kon met het bestaande aanbod. Het probleem lag meer bij de versnippering van de aanpak. Doordat partijen in het veld individueel van elkaar werkten, en niet van elkaar wisten wat de ander deed, hadden interventies minder effect. Een voorbeeld hiervan is dat de hulpverlener van de ouder geen contact had met de hulpverlener van de jongere. Er werd niet vanuit de gedachte "één gezin-één plan" gewerkt, maar vanuit de problematiek van een individu.

Het extra aanbod, gericht op persoonlijke groei van jongeren, bleek slechts in een enkel geval aan te sluiten op de doelgroep. De doelgroep bleek meer gebaat bij het gebruiken, of opnieuw inzetten, van reguliere trajecten. Denk hierbij aan het weer volgen van onderwijs, gekoppeld worden aan een maatje vanuit Match Mentor, of sporten bij een vereniging. Het inzetten van extra middelen bleek daarom vaak niet nodig.

Wat werkte niet of onvoldoende

- Onduidelijkheden in definities, doelgroep en proces gaven ruis

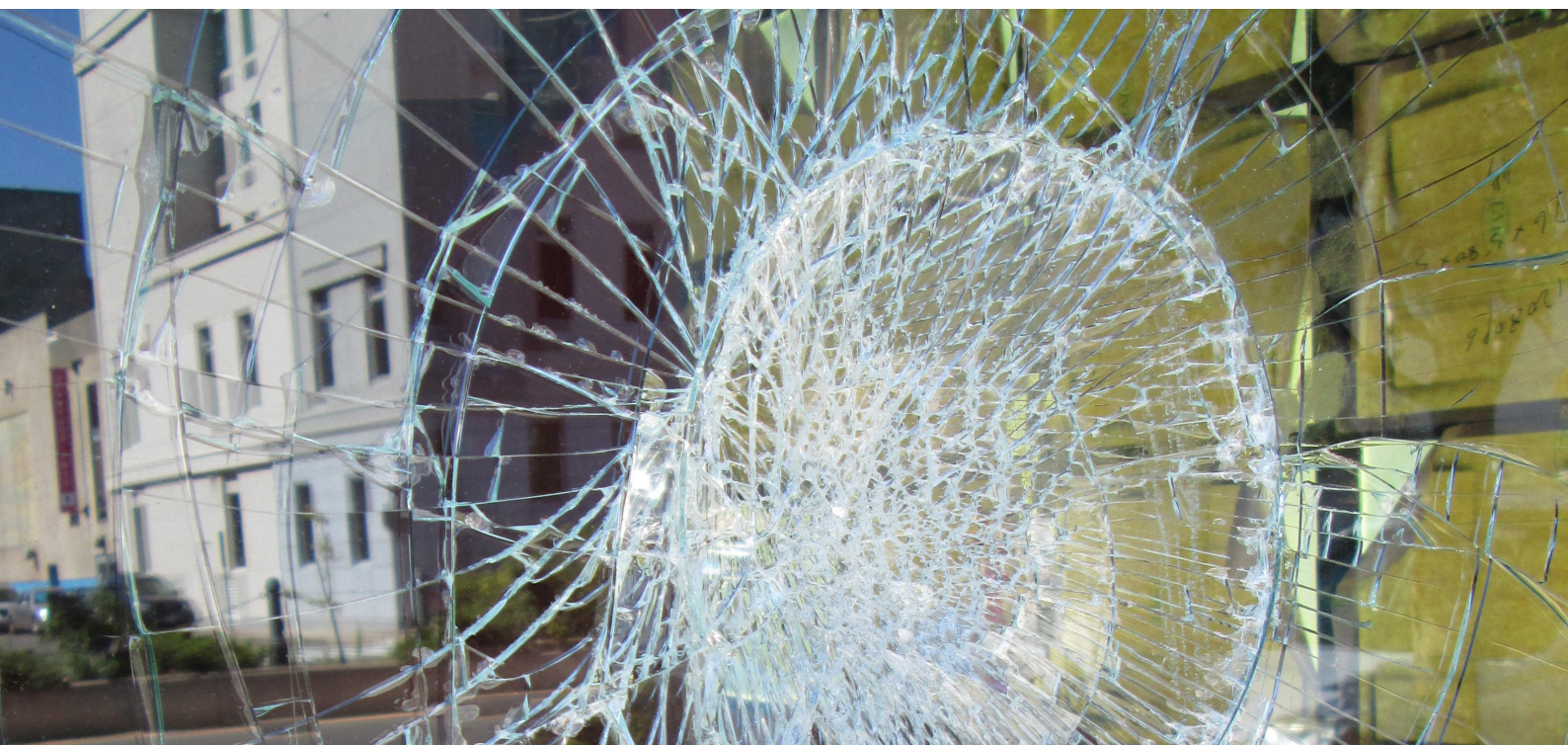
Gezien het krachtenveld dat volop in beweging was, heeft het de nodige tijd gekost om de werkwijze uit te kristalliseren. Dit gaf ruis bij de betrokken jongeren, hun ouders en ook bij professionals. Het vooraf duidelijk beschrijven van definities, het proces en een vastgestelde afbakening van de doelgroep had vragen en onrust kunnen voorkomen. Daarbij komt dat de Top 30 aanpak en de Top X overlap kenden, maar ook op punten verschilden in de werkwijze. Doordat beide Top aanpakken na elkaar, en met een andere insteek en partners gestart zijn, was het niet mogelijk de werkwijzen te uniformeren. Tot slot is gedurende de looptijd van de Top 30 aanpak ook een nieuwe trajectregisseur risicojeugd gestart. Dit alles had invloed op de uitvoering van de Top 30 aanpak.

- De vrijwillige aanpak van de Top 30 was niet passend bij de doelgroep

De gekozen doelgroepsdefinitie sloot niet aan bij de aanpak van de Top 30. In de praktijk bleken de meeste jongeren geen actieve hulpvraag te hebben. Daarnaast waren de meeste van hen moeilijk te motiveren. Gezien hun hoge leeftijd waren de mogelijkheden in het vrijwillig kader beperkt. Als jongeren nog leerplichtig en minderjarig zijn, zijn er meer drang- en dwangmogelijkheden vanuit leerplicht of jeugdhulp. Doordat een rechterlijke uitspraak ontbreekt, ouders niet altijd de nut en noodzaak van hulp inzien en de jongere niet wil meewerken, kan niet de gewenste ondersteuning worden geboden. In een aantal gevallen is er sprake van een verzwaring van de problematiek en een toename van criminele activiteiten bij de jongere waardoor deze uiteindelijk strafrechtelijk vervolgd kon worden.

- Beperkte verbindingen rondom werk

De jongens die aangaven wel geholpen te willen worden, hadden veelal wensen ten aanzien van een werk-leertraject of een baan. Ondanks het beschikbare budget bleek dit moeilijk te realiseren. Dit had veelal te maken met verplichtingen vanuit wetgeving die aan dit soort trajecten verbonden zijn. De trajectregisseur en Jeugd en Gezinswerker hadden als gevolg daarvan op dit vlak te weinig te bieden aan de jongeren.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Heeft het gewerkt?

De overlast door jongeren die op de Top 30 geplaatst zijn, is afgenomen.

De overlast door deze doelgroep is gedurende de looptijd van de aanpak afgenomen. Er komen minder signalen van overlast door deze jongeren bij ons binnen. Zij veroorzaken ook in groepsverband minder overlast. Een aantal jongeren die deelgenomen hebben aan de aanpak van de Top 30 heeft inmiddels (weer) een dagbesteding. De jongeren weten, door de brief die gestuurd is en het gesprek dat met hen en hun ouders is gevoerd, dat hun gedrag niet wordt getolereerd. Echter, een deel van de jongeren houdt zich inmiddels ook bezig met criminele activiteiten, zoals diefstallen in binnen- en buitenland. Ze veroorzaken geen overlast, omdat dit aandacht genereert. Vanuit politie, het JPT en de persoonsgerichte aanpak vanuit de Top X worden deze jongeren gevolgd en aangepakt. We kunnen concluderen dat de overlast wel is afgenomen, maar, bij een deel van de jongeren, de problematiek niet afgenomen, maar juist toegenomen is.

5.2 Is het efficiënt?

Het vrijwillige karakter van de aanpak sloot niet aan bij de doelgroep van de Top 30.

De leeftijd van de jongeren die geplaatst waren op de Top 30, was te hoog. Om in het vrijwillige kader resultaten te bereiken, is het belangrijk in een zo vroeg mogelijk stadium interventies te plegen. Veel van de jongeren op de Top 30 lijst waren bij aanvang al meerderjarig. Hierdoor ontbrak het aan een dwangmiddel (leerplicht of jeugdhulp) om deze jongeren te bewegen richting een (nieuw) hulpverlenings- of begeleidingstraject. Daarbij zijn gedurende de aanpak diverse jongens, waar gesprekken mee gevoerd waren en in een traject zaten, vanuit de Top 30 overgeheveld naar de Top X.

5.3 Aanbevelingen

Ontwikkel de Top 30 aanpak door, en integreer deze aanpak in het jeugdbeleid, met een integrale aanpak op risicojeugd en een persoonsgerichte aanpak voor criminele jongeren.

De Persoonsgerichte Aanpak (PGA), die voortvloeit uit de pilot Top X, richt zich op de zwaardere doelgroep binnen de Top 30. Deze doelgroep vraagt om een efficiënte, éénduidige en gestructureerde aanpak tussen de kernpartners die betrokken zijn bij deze jongeren. Voorgesteld wordt om, voor die jongeren die risicovol gedrag vertonen en passen binnen het profiel van de pilot Top X, aan te sluiten bij de Persoonsgerichte Aanpak.

Binnen de Persoonsgerichte Aanpak is het mogelijk om samen met het Openbaar Ministerie op te trekken. Dit was niet mogelijk binnen de Top 30 aanpak. Daarnaast heeft de pilot Top X geresulteerd in een duidelijke doelgroepomschrijving, profielschetsen en competenties van de verantwoordelijke projectregisseur en casusmanager, en een uitgebreid beschreven werkwijze inclusief formats voor de Persoonsgerichte Aanpak. Deze uitkomsten zijn geborgd in de Persoonsgerichte Aanpak. Deze Persoonsgerichte Aanpak sluit perfect aan bij de integrale werkwijze die we ook vanuit de Top 30 aanpak voorstaan. Er wordt gekeken naar de interventiemogelijkheden ten aanzien van de persoon, zijn sociale omgeving en zijn criminele omgeving.

Daarnaast wordt voor de doelgroep "Risicojeugd" een integrale aanpak voorgestaan, om zo (verder) afglijden te voorkomen. De trajectregisseur risicojeugd is degene die dit oppakt en monitort.

Handhaaf de functie van trajectregisseur risicojeugd

Binnen de Persoonsgerichte Aanpak wordt gewerkt met verantwoordelijke casusmanagers. De trajectregisseur risicojeugd is één van deze casusmanagers, specifiek gericht op de jongeren binnen deze aanpak. De taakomschrijving en bijbehorende competentieprofiel van de verantwoordelijk casusmanager PGA zijn op deze persoon van toepassing. Daarnaast zijn er jongeren die zich begeven op de grens van toelaatbaar gedrag, of waarbij vermoedens zijn van grensoverschrijdende of criminele activiteiten.

Door binnen het team van trajectregisseurs één specifieke persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor de doelgroep “risicojeugd”, ontstaat kennis en expertise. Dit geldt ten aanzien van de jongeren zelf (van hinderlijk gedrag, naar overlastgevend, tot crimineel), het sociale veld waarbinnen deze jongeren zich begeven (vrienden, school, vrije tijd) en de specifieke hulpverlening en interventies die er zijn voor deze doelgroep. Ook wordt hiermee de integrale samenwerking met alle betrokken partijen rondom jeugdigen bevorderd. Stel de trajectregisseur risicojeugd ook een maatwerkbudget tot zijn beschikking, waaruit maatwerktrajecten betaald kunnen worden. Hierdoor kan deze jongeren snel en op maat iets geboden worden, als dat noodzakelijk is om verder afglijden te voorkomen.

Definieer de doelgroep “Risicojeugd”

Om de trajectregisseur risicojeugd kaders te geven ten aanzien van de inzet, niet zijnde Persoonsgerichte Aanpak, is het belangrijk dat de term “risicojeugd” wordt beschreven. Wat verstaan we hieronder?

Voorgesteld wordt om de volgende definitie voor “risicojeugd” te hanteren:

“Risicojeugd zijn kinderen of jongeren, die meerdere, vaak samenhangende en elkaar versterkende problemen ervaren, waardoor ze het risico lopen op maatschappelijke uitval en/of verval in criminaliteit”.

Risicofactoren kunnen voortkomen uit:

- kenmerken in het kind zelf (bijvoorbeeld een verstandelijke, psychische of lichamelijke problematiek);
- uit omgevingskenmerken zoals een problematische thuissituatie;
- lage sociaaleconomische status of slechte woonomgeving, en/of
- uit culturele achtergrond voortkomende knelpunten, zoals het hebben van verschillende waarden en normen of het om moeten gaan met negatieve beeldvorming.

Blijf integraal inzetten op preventie

Bij deze doelgroep jongeren is ook preventie van belang. Hoe jonger en vroegtijdig je problemen signaleert en aan kunt pakken, hoe groter het effect is. Denk hierbij aan voldoende activiteiten in de vrije tijd van jongeren, investeren in korte lijnen tussen professionals, integraliteit in de hulpverlening (één gezin-één plan) en voorlichting over risico's en consequenties van ongewenst gedrag, zoals schoolverzuim of overlast. Met name de integrale samenwerking en korte lijnen tussen de domeinen “Zorg”, “Onderwijs” en “Participatie” is voor deze doelgroep van belang, om (verder) afglijden te voorkomen.

Bijlage:
Visuele weergave Aanpak jeugd en veiligheid Helmond

Aanpak jeugd en veiligheid Helmond

jongeren 10-24 jaar (ca. 16.000)

